

RECHTSPRAAK EUROPA

RECHTSPRAAK VAN HET EUROPESE HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS
EN HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

No. 8-9 (augustus/september 2013)

IN ÉÉN [KLIK](#) VERBONDEN MET EUROPA

Deze nieuwsbrief bevat een overzicht op trefwoorden van de rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (arresten en conclusies) en van het Europees Hof voor de rechten van de mens over de maand [juli](#) 2013.

Deze nieuwsbrief wordt mede mogelijk gemaakt door het gerechtshof Amsterdam en de Raad voor de rechtspraak en wordt gepubliceerd op het weblog [European Courts](#) en op de [website](#) van het gerechtshof Amsterdam.

Kernredactie: Marc de Werd, Roel Andrea en Joanne Bik (LSB).

Medewerkers: Robin Cozijnsen, Menco Rasterhoff, Nienke de Visser, Mirjam Winkels.

Copyright © 2013 Marc de Werd

Volg RECHTSPRAAK EUROPA op twitter: [@EuropeanCourts](#)

INHOUDSOPGAVE

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

- [VERBOD VAN FOLTERING \(ART. 3\)](#)
- [RECHT OP VRIJHEID EN VEILIGHEID \(ART. 5\)](#)
- [RECHT OP EEN EERLIJK PROCES \(ART. 6\)](#)
- [GEEN STRAF ZONDER WET \(ART. 7\)](#)
- [FAMILIELEVEN/PRIVACY \(ART. 8\)](#)
- [VRIJHEID VAN MENINGSUITING \(ART. 10\)](#)
- [VRIJHEID VAN VERGADERING EN VERENIGING \(ART. 11\)](#)
- [VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID \(ART. 35\)](#)
- [RECHT OP VRIJE VERKIEZINGEN \(ART. 3 EERSTE PROTOCOL\)](#)
- [VRIJHEID VAN BEWEGING \(ART. 2 VIERDE PROTOCOL\)](#)

2. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE EUROPESE UNIE

- [AANBESTEDINGEN](#)
- [CONSUMENTENRECHT](#)
- [DUMPING](#)
- [FISCALE BEPALINGEN](#)
- [GEZONDHEIDSZORG](#)
- [HANDVEST](#)
- [INDUSTRIEBELEID](#)
- [INTELLECTUELE EIGENDOM](#)
- [LANDBOUW](#)
- [MEDEDINGING](#)
- [MEDIA](#)
- [MILIEU](#)
- [PENSIOENRECHTEN](#)
- [PREJUDICIELE PROCEDURE](#)
- [RUIMTE VAN VRIJHEID, VEILIGHEID EN RECHTVAARDIGHEID](#)
- [SOCIALE POLITIEK](#)
- [STAATSTEUN](#)
- [STUDIEFINANCIERING](#)
- [VERVOER](#)
- [VERZEKERINGEN](#)
- [VREEMDELINGEN](#)

3. PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

RECHTSPRAAK

STRAATSBURG

(Uitspraken over z.g. repeterende rechtsvragen, over de overschrijding van de redelijke termijn van art. 6 EVRM en zaken die eindigen in billijke genoegdoening blijven veelal buiten beschouwing. Uitspraken worden drie maanden na de uitspraakdatum definitief tenzij intern appel wordt ingesteld bij de Grote Kamer van het Hof.)

TIP: LEES OOK DE CASE LAW INFORMATION NOTES VAN HET HOF

De persdienst van het Hof publiceert factsheets over Straatsburgse rechtspraak, alsmede de maandelijkse case law information notes.

VERBOD VAN FOLTERING (ART. 3)

ARREST – 23 juli 2013 – Aden Ahmed t. Malta – persbericht – arrest

De omstandigheden waaronder een asielzoeker in bewaring werd gehouden waren in strijd zijn met artikel 3 van het Verdrag. Daarnaast heeft de detentie te lang geduurd en was er bovendien geen adequate en snelle beoordeling van de rechtmatigheid van de detentie (schending van artikel 5). Dit is de eerste veroordeling van Malta voor detentieomstandigheden van asielzoekers.

ARREST – 23 juli 2013 – İzci t. Turkije – persbericht – arrest

Turkse autoriteiten hebben geweld gebruikt tegen klager die deelnam aan een vreedzame demonstratie. De Turkse autoriteiten hebben gesteld zij ze de agenten verantwoordelijk voor het geweld niet hebben kunnen traceren. Naar het oordeel van het hof was het gebruikte geweld buitenproportioneel en onnodig gelet op de omstandigheden en voldoet Turkije niet aan de eis dat naar het gedrag van de agenten een gedegen en effectief onderzoek wordt ingesteld. Door tijdens demonstraties excessief geweld te gebruiken worden mensen daarnaast weerhouden mee te doen aan een demonstratie. Schending van artikel 3 en 11.

ARREST – 23 juli 2013 – Ürfi Çetinkaya t. Turkije – persbericht – arrest

Klager (destijds verdachte in een strafzaak) werd in een persbericht van de Turkse politie-autoriteiten een internationale drugskoerier genoemd terwijl hij daar niet voor veroordeeld was. Strijd met de onschuldpresumptie; schending van artikel 6 paragraaf 2 van het Verdrag.

ARREST – 16 juli 2013 – Abdullah Yaşa en anderen t. Turkije – persbericht – arrest

Tijdens een demonstratie in Turkije is traangas gebruikt waardoor klager gewond is geraakt. Niet zozeer het gebruik van traangas levert een schending op (gelet op het feit dat sprake was van een gewelddadige demonstratie was dit toegestaan) echter wel de manier waarop dit gebruikt werd. Door traangasgranaten door middel van een afvuursysteem af te vuren was er een risico op serieuze verwondingen en door traangas op deze wijze te gebruiken is wel sprake van schending van artikel 3.

ARREST – 9 juli 2013 – Vinter en anderen t. Verenigd Koninkrijk – **Grote Kamer – persbericht – arrest**

Het EVRM staat niet in de weg aan het opleggen van een levenslange gevangenisstraf. Gedurende de tenuitvoerlegging van die straf moet er wel een mogelijkheid zijn voor de gedetineerde om op enigerlei wijze de voortdrijving van zijn detentie te laten toetsen op de vraag of de strafdoeleinden voortzetting van de straf rechtvaardigen.

RECHT OP VRIJHEID EN VEILIGHEID (ART. 5)

ARREST – 23 juli 2013 – Suso Musa t. Malta – persbericht – arrest

Detentie van een asielzoeker uit Sierra Leone duurde te lang voordat een beslissing op zijn asielaanvraag werd genomen. Daarnaast ontbrak een adequate beoordelingsmogelijkheid voor de rechtmatigheid van de juistheid van de detentie.

RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)

ARREST – 25 juli 2013 – Sfez v. France – persbericht – arrest

&

ARREST – 25 juli 2013 – Rivière v. France – persbericht – arrest

De beslissing van een gerecht om aanhouding van een zaak te weigeren moet inzichtelijk gemotiveerd zijn (Rivière). In de zaak-Sfez kon de klager, die 10 dagen vóór de behandeling van zijn zaak afstand deed van zijn raadsman en niet kon verklaren waarom hij in de tussentijd geen andere advocaat had gezocht, zich niet met succes op artikel 6 EVRM beroepen.

ARREST – 12 juli 2013 – Allen t. Verenigd Koninkrijk – **Grote Kamer – persbericht – arrest**

De zaak betreft de afwijzing van een verzoek tot vergoeding van schade die verzoekster stelt te hebben geleden ten gevolge van de door haar ondergane detentie in een strafzaak waar zij uiteindelijk niet voor is veroordeeld. Het hof overweegt dat de onschuldpresumptie ook van toepassing blijft na beëindiging van de vervolging bij de schadevergoedingsprocedure. Bij de beoordeling of de onschuldpresumptie is geschonden zijn de bewoordingen van de beslissing op het verzoek tot schadevergoeding van groot belang. Als in de beslissing een oordeel ligt besloten omtrent de strafrechtelijke aansprakelijkheid, komt de onschuldpresumptie in het geding. Het hof oordeelt dat de wetgeving waarop verzoekster haar schadevergoedingsverzoek heeft gebaseerd geen beoordeling van haar strafrechtelijke aansprakelijkheid vereist, waardoor haar onschuld niet in twijfel wordt getrokken en dat de bewoordingen van de beslissing op het verzoek tot schadevergoeding geen strijd met de onschuldpresumptie opleveren waardoor artikel 6, tweede lid, niet is geschonden.

GEEN STRAF ZONDER WET (ART. 7)

ARREST – 18 juli 2013 – Maktouf en Damjanović t. Bosnië en Herzegovina – **Grote Kamer – persbericht – arrest**

In het geval van twee verdachten die in 1992 en 1993 oorlogsmisdaden hadden gepleegd, werd met terugwerkende kracht een strengere strafbepaling uit 2003 toegepast. Schending van artikel 7 EVRM.

FAMILIELEVEN/PRIVACY (ART. 8)

ARREST – 30 juli 2013 – Berisha t. Zwitserland – persbericht – arrest

De weigering van de Zwitserse autoriteiten om 3 kinderen die in Kosovo zijn geboren en die illegaal in Zwitserland verbleven geen verblijf bij hun ouders in Zwitserland toe te staan is geen schending van het recht op familieleven.

ARREST – 16 juli 2013 – Wegrzynowski en Smolczewski t. Polen – persbericht – arrest

Twee advocaten klagen dat een krantenartikel waarin hun reputatie beschadigd is, via de website van de krant beschikbaar bleef en daarvan niet verwijderd is. De advocaten zijn door de Poolse rechter ten aanzien van de reputatieschade in eerste instantie in het gelijk gesteld en de krant heeft een schadevergoeding moeten betalen en een rectificatie in de krant moeten plaatsen. Niet kan worden geëist dat het oorspronkelijke artikel moet worden verwijderd uit alle archieven. Geen schending artikel 8.

VRIJHEID VAN MENINGSUITING (ART. 10)

ARREST – 16 juli 2013 – Nagla t. Letland – persbericht – arrest

Een journalist vecht een huiszoeking door de politie aan, waarbij diverse opslagapparatuur in beslag is genomen, nadat zij tijdens een uitzending het publiek informeerde over een informatie lek bij de Belastingdienst. Het hof oordeelt dat de Letse autoriteiten er niet in zijn geslaagd een goede belangenafweging te maken tussen enerzijds het belang van het politieonderzoek en anderzijds de vrijheid van meningsuiting van de journalist en stelt een schending van artikel 10 vast.

VRIJHEID VAN VERGADERING EN VERENIGING (ART. 11)

ARREST – 9 juli 2013 – Sindicatul “Păstorul cel Bun” t. Roemenië – **Grote Kamer – persbericht – arrest**

Weigering door de Roemeense autoriteiten om een vakbond van priesters van de Romeense Orthodoxe Kerk te registreren, vanwege een intern procedureel meningsverschil binnen die Kerk, gaat de grenzen van de beoordelingsvrijheid van de staat niet te buiten.

ARREST – 9 juli 2013 – Vona t. Hongarije – persbericht – arrest

De zaak betreft de ontbinding van de ‘Hungarian Guard Association’, omdat de door deze vereniging opgerichte ‘Hungarian Guard Movement’, zich bezighield met het voeren van demonstraties, bijeenkomsten en paramilitaire marsen door heel Hongarije met als boodschap Hongarije te beschermen tegen Roma.

Het hof herhaalt dat, net zoals bij politieke partijen het geval is, een Staat gerechtigd is tot het nemen van preventieve maatregelen ter bescherming van de democratie tegen verenigingen die dreigen afbreuk te doen aan de rechten van anderen en daarmee de fundamentele waarden waarop de samenleving is gebaseerd ondermijnen. Het hof oordeelt dat, gelet op de fysieke aanwezigheid van een bedreigende groep georganiseerde activisten, de ontbinding van de vereniging niet disproportioneel was, nu het dreigend effect dat uitging van de ‘Hungarian Guard Movement’ enkel effectief uitgeschakeld kon worden door de organisatorische back-up van de vereniging te verwijderen.

RECHT OP EEN DAADWERKELIJK RECHTSMIDDEL (ART. 13)

ARREST – 23 juli 2013 – M.A. t. Cyprus – persbericht – arrest

Klager, afkomstig uit Syrië, die een verzoek om asiel deed, had geen daadwerkelijk rechtsmiddel tegen zijn detentie en tegen de voorgenomen beslissing om uitzetting.

VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID (ART. 35)

**ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 2 juli 2013 – Nobel en anderen t. Nederland –
Nederlandse zaak – beslissing**

RECHT OP VRIJE VERKIEZINGEN (ART. 3 EERSTE PROTOCOL)

ARREST – 4 juli 2013 – Anchugov en Gladkov t. Rusland – persbericht – arrest

De zaak betreft het van rechtswege vervallen van het actief en passief kiesrecht van klagers, nu zij na veroordeling zijn gedetineerd. Onder verwijzing naar *Hirst* (no. 74025/01) en *Scoppola* (no. 126/05) herhaalt het hof dat het vervallen van kiesrecht na detentie, waarbij geen rekening wordt gehouden met de ernst van het feit of de duur van de opgelegde straf, in strijd is met de Conventie. Het feit dat de regeling in kwestie is verankerd in de Russische grondwet, doet daar niet aan af.

VRIJHEID VAN BEWEGING (ART. 2 VIERDE PROTOCOL)

ARREST – 11 juli 2013 – Khlyustov t. Rusland – persbericht – arrest

Reisverbod van 6 maanden voor klager wegens het niet betalen van een schuld was in strijd met artikel 2 van het Vierde Protocol 4 (vrijheid van beweging). Niet is duidelijk gemaakt hoe het reisverbod toe kon leiden dat klager alsnog zijn schuld zou betalen en de opgelegde beperking was daarom niet gerechtvaardigd.

2. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE EUROPESE UNIE

RECHTSPRAAK

LUXEMBURG

AANBESTEDINGEN

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-576/10 – Commissie / Nederland – **Nederlandse zaak – arrest**

Niet-nakoming – Richtlijn 2004/18/EG – Werkingssfeer razione temporis – Concessieovereenkomst voor openbare werken – Verkoop van terrein door publiekrechtelijk lichaam – Door dat lichaam omschreven onroerendgoedproject voor herontwikkeling van openbare locaties

Deze zaak heeft betrekking op een stedenbouwkundig project in Eindhoven. In 2001 heeft het college van burgemeester en wethouders ingestemd met een plan voor de creatie van een centrum met sociale bestemming (een zorgcentrum en een spelen-, integreren-en lerencentrum), en een winkelcentrum met tevens appartementen. In 2002 heeft de gemeente beslist dat geen aanbestedingsprocedure zou worden gevolgd. In 2003 heeft de gemeente projectontwikkelaar Hurks gekozen. De bouwplannen zijn vervolgens verder uitgewerkt in een masterplan, dat in februari 2006 is goedgekeurd door de gemeente en ondertekend door Hurks op 12 juni 2007 en door de gemeente op 16 juli 2007.

Naar aanleiding van een klacht heeft de Commissie Nederland om uitleg gevraagd. Volgens de Commissie heeft Nederland de regels zoals bepaald in richtlijn 2004/18 betreffende concessies voor openbare werken niet nageleefd. De Commissie heeft daarom de zaak aanhangig gemaakt bij het Hof, in december 2010.

Nederland voerde aan dat richtlijn 2004/18 niet van toepassing is op deze zaak. De richtlijn diende uiterlijk op 31 januari 2006 te zijn omgezet in Nederlands recht. Volgens Nederland was al voor die datum een beslissing genomen over de verkoop van het terrein en de ontwikkeling ervan door een projectontwikkelaar. Volgens de Commissie was er echter pas in 2007 volledige overeenstemming over de wezenlijke voorwaarden van de samenwerking met de ontwikkelaar, en had de nieuwe richtlijn dus moeten worden toegepast.

Volgens het Hof is het beslissende moment het tijdstip waarop de aanbestedende dienst kiest welk type procedure hij zal volgen. De beslissing om het project zonder oproep tot mededinging te verwezenlijken is in 2002 genomen. Volgens het Hof had de gemeente op dat tijdstip ook al een goed idee van hoe het project eruit zou moeten zien. Richtlijn 2004/18 is dus niet van toepassing.

ARREST – 4 juli 2013 – Zaak C-100/12 – Fastweb – arrest

Overheidsopdrachten – Richtlijn 89/665/EEG – Beroep inzake overheidsopdrachten – Beroep tegen besluit tot gunning van opdracht door niet-gekozen inschrijver – Beroep op grond dat gekozen offerte niet overeenstemt met technische specificaties van opdracht –

Incidentele vordering van gekozen inschrijver op grond dat offerte ingediend door inschrijver die beroep heeft ingesteld niet voldoet aan bepaalde technische specificaties van opdracht – Offertes beide niet in overeenstemming met technische specificaties van opdracht – Nationale rechtspraak op grond waarvan incidentele vordering eerst moet worden onderzocht en, indien zij gegrond is, principale vordering niet-ontvankelijk moet worden verklaard, zonder onderzoek ten gronde – Verenigbaarheid met Unierecht

CONSUMENTENRECHT

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-265/12 – Citroën Belux – arrest

Artikel 56 VWEU – Vrijheid van dienstverrichting – Richtlijn 2005/29/EG – Oneerlijke handelspraktijken – Consumentenbescherming – Gezamenlijke aanbiedingen die minstens één financiële dienst omvatten – Verbod – Uitzonderingen

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-299/12 – Green Swan – arrest

Bescherming van consument –Verordening (EG) nr. 1924/2006 – Voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen – Artikel 2, lid 2, punt 6 – Begrip ‚claim inzake ziekterisicobeperking’ – Artikel 28, lid 2 – Producten waarop handelsmerk of merknaam is aangebracht – Overgangsmaatregelen

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-657/11 – Belgian Electronic Sorting Technology – arrest

Richtlijnen 84/450/EEG en 2006/114/EG – Misleidende reclame en vergelijkende reclame – Begrip ‚reclame’ – Registratie en gebruik van domeinnaam – Gebruik van metatags in metadata van website

CONCLUSIE – 11 juli 2013 – Zaak C-391/12 – RLvS – conclusie

Bescherming van consument – Oneerlijke handelspraktijken – Misleidende omissies in advertorials – Regeling van lidstaat volgens welke iedere publicatie tegen betaling zonder de aanduiding ‚advertentie’ („Anzeige”) is verboden

CONCLUSIE – 4 juli 2013 – Zaak C-59/12 – BKK Mobil Oil – conclusie

Bescherming van consument – Oneerlijke handelspraktijken –Richtlijn 2005/29/EG – Personele werkingssfeer – Misleidende informatie verspreid door ziekenfonds in vorm van publiekrechtelijke instelling – Begrip ‚handelaar’

DUMPING

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak T-469/07 – Philips Lighting Poland en Philips Lighting / Raad – arrest

Dumping – Invoer van geïntegreerde elektronische compacte fluorescentielampen (CFL-i’s) uit China, Vietnam, Pakistan en de Filipijnen – Verval van antidumpingrechten – Nieuw onderzoek – Artikelen 4, lid 1, 5, lid 4, en 9, lid 1, van verordening (EG) nr. 384/96 [thans artikelen 4, lid 1, 5, lid 4, en 9, lid 1, van verordening (EG) nr. 1225/2009] – Begrip bedrijfstak van de Gemeenschap – Vaststelling van schade – Motiveringsplicht

In oktober 2007 heeft de Raad een antidumpingheffing op geïntegreerde elektronische fluorescentielampen (CFL-i’s) afkomstig uit China. Later is deze heffing uitgebreid tot lampen afkomstig uit Vietnam, Pakistan en de Filippijnen. Philips is importeur van dergelijke lampen en verkoopt deze verder door de Europese markt. Het bedrijf vraagt het Hof nu om de verordening die de antidumpingheffing instelt te vernietigen.

FISCALE BEPALINGEN

ZESDE BTW-RICHTLIJN

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-26/12 – PPG Holdings – Nederlandse zaak – arrest

Belasting over de toegevoegde waarde – Zesde richtlijn (77/388/EEG) – Artikelen 17 en 13, B, sub d, punt 6 – Vrijstellingen – Aftrek van voorbelasting – Pensioenfonds – Begrip ‚beheer van gemeenschappelijke beleggingsfondsen’

Hof: Artikel 17 van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) van de Raad van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting – Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde: uniforme grondslag, moet aldus worden uitgelegd dat een belastingplichtige die ten behoeve van het zeker stellen van de pensioenrechten van zijn werknemers en gewezen werknemers een pensioenfonds heeft opgericht in de vorm van een juridisch en fiscaal afgescheiden entiteit, zoals die aan de orde in het hoofdgeding, het recht heeft de belasting over de toegevoegde waarde die hij heeft betaald ter zake van prestaties voor het beheer en de bedrijfsvoering van dat fonds in aftrek te brengen, mits uit het geheel van de omstandigheden van de betrokken transacties een rechtstreeks en onmiddellijk verband naar voren komt.

ARREST – 18 juli 2013 – Gevoegde zaken C-210/11 + C-211/11 – Medicom + Maison Patrice Alard – arrest

Verzoek om prejudiciële beslissing – Zesde btw-richtlijn – Artikelen 6, lid 2, eerste alinea, sub a, en 13, B, sub b – Recht op aftrek – Investeringsgoederen die aan rechtspersonen toebehoren en gedeeltelijk voor privédoeleinden ter beschikking van beheerders ervan worden gesteld – Geen in geld betaalbare huurprijs, maar inaanmerkingneming van wat in inkomstenbelasting als voordeel in natura wordt gekwalificeerd

CONCLUSIE – 18 juli 2013 – Zaak C-300/12 – Ibero Tours – conclusie

Belasting over de toegevoegde waarde – Handelingen van reisbureaus – Verlening van kortingen aan reizigers, leidend tot een verlaging van de provisie van het reisbureau – Vaststelling van de maatstaf van heffing van diensten van tussenpersoon

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-78/12 – Evita-K – arrest

Richtlijn 2006/112/EG – Gemeenschappelijk stelsel van belasting over toegevoegde waarde – Goederenleveringen – Begrip – Recht op aftrek – Weigering – Daadwerkelijke verrichting van belastbare handeling – Verordening (EG) nr. 1760/2000 – Identificatie- en registratieregeling voor runderen – Oormerken

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-124/12 – AES-3C MARITZA EAST 1 – arrest

Belasting over toegevoegde waarde – Richtlijn 2006/112/EG – Artikelen 168, sub a, en 176 – Recht op aftrek – Uitgaven in verband met verwerving van goederen en diensten die voor personeel zijn bestemd – Personeel dat ter beschikking is gesteld van belastingplichtige die recht op aftrek uitoefent maar door andere belastingplichtige wordt tewerkgesteld

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-315/12 – Metro Cash & Carry Danmark – arrest

Accijns – Richtlijn 92/12/EEG – Artikelen 7 tot en met 9 – Richtlijn 2008/118/EG – Artikelen 32 tot en met 34 – Intracommunautair verkeer van accijnsproducten – Verordening (EEG) nr. 3649/92 – Artikelen 1 en 4 – Vereenvoudigd geleidedocument – Exemplaar 1 – ‚Cash & carry’-activiteit – Producten die in ene lidstaat tot verbruik zijn uitgeslagen en in andere lidstaat voor handelsdoeleinden voorhanden worden gehouden of producten die door particulieren voor eigen behoefte worden verkregen en door henzelf worden vervoerd – Gedistilleerde dranken – Geen controleverplichting voor leverancier

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-273/12 – Harry Winston – arrest

Communautair douanewetboek – Verordening (EEG) nr. 2913/92 – Artikel 206 – Ontstaan van douaneschuld – Diefstal van onder stelsel van douane-entrepots geplaatste goederen – Begrip ‚Onherstelbaar verlies van goederen door overmacht’ – Richtlijn 2006/112/EG –

Artikel 71 – Belasting over toegevoegde waarde – Belastbaar feit – Verschuldigd worden van belasting

ARREST – 4 juli 2013 – Zaak C-350/11 – Argenta Spaarbank – arrest

Belastingwetgeving – Vennootschapsbelasting – Aftrek voor risicokapitaal – Notionele interesten – Vermindering van aftrek voor vennootschappen met buitenlandse inrichting die krachtens overeenkomst tot vermijden van dubbele belasting vrijgestelde inkomsten genereert

GEZONDHEIDSZORG

ARREST – 4 juli 2013 – Zaak T-301/12 – Laboratoires CTRS / Commissie – persbericht – arrest

Geneesmiddelen voor menselijk gebruik – Aanvraag voor vergunning voor in handel brengen van geneesmiddel Orphacol – Weigeringsbesluit van Commissie – Verordening (EG) nr. 726/2004 – Richtlijn 2001/83/EG – Langdurig gebruik in medische praktijk – Uitzonderlijke omstandigheden

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-57/12 – Femarbel – arrest

Richtlijn 2006/123/EG – Materiële werkingssfeer – Diensten van de gezondheidszorg – Sociale diensten – Centra voor dag- en nachtopvang die bejaarden hulp en verzorging verstrekken

HANDVEST

CONCLUSIE – 18 juli 2013 – Zaak C-176/12 – Association de médiation sociale – **Grote Kamer – conclusie**

Handvest van grondrechten van Europese Unie – Artikel 27 – Recht op informatie en raadpleging van werknemers binnen onderneming – Richtlijn 2002/14/EG – Nationaal voorschrift dat bepaalde categorieën werknemers uitsluit van recht op vertegenwoordiging – Werking van grondrechten in betrekkingen tussen particulieren – Opvatting van grondrecht van Handvest als ‚beginsel’ – Artikel 51, lid 1, van Handvest – Artikel 52, lid 5, van Handvest – Mogelijkheid om zich in geding tussen particulieren te beroepen op ‚beginsel’ – Handelingen van Unie die ‚beginsel’ wezenlijk en rechtstreeks concretiseren – Concretisering middels richtlijn – Nuttige werking – Plicht van nationale rechter om nationale bepalingen buiten toepassing te laten die in strijd zijn met handelingen die inhoud van ‚beginsel’ wezenlijk en rechtstreeks concretiseren – Conforme uitlegging van nationaal recht – Grenzen

A-G: Artikel 27 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, zoals dat artikel wezenlijk en rechtstreeks is geconcretiseerd door artikel 3, lid 1, van richtlijn 2002/14/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2002 tot vaststelling van een algemeen kader betreffende de informatie en de raadpleging van de werknemers in de Europese Gemeenschap, kan worden aangevoerd in een geding tussen particulieren, met als mogelijk gevolg dat de nationale wettelijke regeling buiten toepassing moet worden gelaten.

Gelet op het feit dat het nationale recht niet in overeenstemming met het Unierecht kan worden uitgelegd, moet artikel 27 van het Handvest, zoals dat artikel wezenlijk en rechtstreeks is geconcretiseerd door artikel 3, lid 1, van richtlijn 2002/14, aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale wettelijke regeling die een bepaalde categorie werknemers, te weten werknemers met een „uitgesloten overeenkomst”, voor de toepassing van de betrokken bepaling niet meetelt bij de berekening van het aantal werknemers van de onderneming. Op grond van artikel 52, lid 5, van het Handvest kan de nationale rechter nationale bepalingen die in strijd zijn met de voornoemde bepalingen van Unierecht, buiten toepassing laten.”

INDUSTRIEBELEID

ARREST – 18 juli 2013 – Gevoegde zaken C-228/12 t/m 232/12 + C-254 t/m C-258/12 – Vodafone Omnitel + Fastweb + Wind Telecomunicazioni + Telecom Italia + Sky Italia – arrest

Elektronische-communicatienetwerken en -diensten – Richtlijn 2002/20/EG – Artikel 12 – Administratieve bijdragen ten laste van ondernemingen in betrokken sector – Nationale regeling die marktdeelnemers in elektronische communicatie verplicht om bijdrage ter dekking van operationele kosten van nationale regelgevende instanties te betalen

INTELLECTUELE EIGENDOM

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-414/11 – Daiichi Sankyo en Sanofi-Aventis Deutschlandi – **Grote Kamer – persbericht – arrest**

Gemeenschappelijke handelspolitiek – Artikel 207 VWEU – Handelsaspecten van intellectuele eigendom – Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom (Trips) – Artikel 27 – Octrooieerbaar onderwerp – Artikel 70 – Bescherming van bestaande onderwerpen

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-621/11 P – New Yorker SHK Jeans / BHIM – arrest

Hogere voorziening – Aanvraag voor gemeenschapswoordmerk FISHBONE – Oppositieprocedure – Ouder nationaal beeldmerk FISHBONE BEACHWEAR – Normaal gebruik van ouder merk – Inaanmerkingneming van bijkomende bewijzen die niet binnen gestelde termijn zijn overgelegd – Verordening (EG) nr. 207/2009 – Artikelen 42, leden 2 en 3, en 76, lid 2 – Verordening (EG) nr. 2868/95 – Regel 22, lid 2

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-252/12 – Specsavers International Healthcare e.a. – arrest

Merken – Verordening (EG) nr. 207/2009 – Artikelen 9, lid 1, sub b en c, 15, lid 1, en 51, lid 1, sub a – Gronden voor vervallenverklaring – Begrip „normaal gebruik” – Merk gebruikt in combinatie met ander merk of als deel van samengesteld merk – Kleur of kleurencombinatie waarin merk wordt gebruikt – Bekendheid

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-521/11 – Amazon.com International Sales e.a. – persbericht – arrest

Harmonisatie van wetgevingen – Intellectuele eigendom – Auteursrecht en naburige rechten – Uitsluitend reproductierecht – Richtlijn 2001/29/EG – Artikel 5, lid 2, sub b – Billijke compensatie – Oplegging zonder onderscheid, maar met eventueel recht op terugbetaling van vergoeding voor kopiëren voor privégebruik bestemd voor financiering van compensatie – Uitkering opbrengst deels aan rechthebbenden en deels aan sociale of culturele instellingen – Dubbele betaling van vergoeding voor kopiëren voor privégebruik bij grensoverschrijdende transactie

De heffing zonder onderscheid van een vergoeding voor het kopiëren voor privégebruik bij de eerste verkoop van dragers kan onder bepaalde omstandigheden in overeenstemming zijn met het recht van de Unie. Bovendien kan onder bepaalde omstandigheden een weerlegbaar vermoeden worden gehanteerd dat aan particulieren verkochte dragers voor privégebruik zijn bestemd.

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak T-321/10 – SA.PAR. / OHMI - Salini Costruttori (GRUPPO SALINI) – arrest

Gemeenschapsmerk – Nietigheidsprocedure – Gemeenschapswoordmerk GRUPPO SALINI – Kwade trouw – Artikel 52, lid 1, sub b, van verordening (EG) nr. 207/2009

ARREST – 10 juli 2013 – Zaak T-3/12 – Kreyenberg / OHMI - Commission (MEMBER OF €e euro experts) – arrest

Gemeenschapsmerk – Nietigheidprocedure – Gemeenschapsbeeldmerk MEMBER OF € euro experts – Absolute weigeringsgrond – Emblemen van Unie en van haar activiteiten – Euro-symbool – Artikel 7, lid 1, sub i, van verordening (EG) nr. 207/2009

ARREST – 3 juli 2013 – Zaak T-236/12 – Airbus / OHMI (NEO) – arrest

Gemeenschapsmerk – Aanvraag voor gemeenschapswoordmerk NEO – Absolute weigeringsgronden – Ontbreken van onderscheidend vermogen – Artikel 7, lid 1, sub b, van verordening (EG) nr. 207/2009 – Beschrijvend karakter – Artikel 7, lid 1, sub c, van verordening nr. 207/2009 – Omvang van door kamer van beroep te verrichten onderzoek – Onderzoek ten gronde afhankelijk van ontvankelijkheid van beroep – Artikelen 59 en 64, lid 1, van verordening nr. 207/2009 – Motiveringsplicht – Artikel 75 van verordening nr. 207/2009 – Ambtshalve onderzoek van feiten – Artikel 76 van verordening nr. 207/2009

LANDBOUW

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-313/11 – Commissie / Polen – arrest

Niet-nakoming – Verordening (EG) nr. 1829/2003 – Diervoeding – Genetisch gemodificeerde voeders – Vervaardiging, in handel brengen of gebruik – Nationaal verbod dat nog niet in werking is getreden

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-99/12 – Eurofit – arrest

Verzoek om prejudiciële beslissing – Landbouw – Gemeenschappelijke ordening van markten – Verordening (EEG) nr. 3665/87 – Uitvoerrestituties – Omleiding van voor uitvoer bestemd product – Verplichting van exporteur tot terugbetaling – Niet-mededeling door bevoegde autoriteiten van informatie betreffende betrouwbaarheid van medecontractant die verdacht wordt van fraude – Geval van overmacht – Ontbreken daarvan

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-211/12 – Martini – arrest

Landbouw – Stelsel van invoercertificaten – Verordening (EG) nr. 1291/2000 – Artikel 35, lid 4, sub c – Zekerheden gesteld bij aanvraag van certificaten – Invoercertificaat – Te late overlegging van bewijs van gebruik – Sanctie – Berekening verbeurd bedrag – Verordening (EG) nr. 958/2003 – Tariefcontingenten

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-601/11 P – Frankrijk / Commissie – arrest

Hogere voorziening – Beroep tot nietigverklaring – Bescherming tegen overdraagbare spongiforme encefalopathieën – Verordening (EG) nr. 746/2008 – Verordening die minder belastende toezicht- en uitroeiingsmaatregelen toestaat dan die waarin eerder was voorzien – Voorzorgsbeginsel – Beschermingsniveau voor menselijke gezondheid – Nieuwe gegevens die een ander licht kunnen werpen op risico – Ontoereikende motivering – Onjuiste opvatting van feiten – Onjuiste rechtsopvatting

MEDEDINGING

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-499/11 P – Dow Chemical e.a. / Commissie – arrest

Hogere voorziening – Mededingingsregelingen – Markt van butadiëenrubber en van door polymerisatie in emulsie verkregen styreen-butadiëenrubber – Vaststelling van richtprijzen, verdeling van klanten door middel van niet-aanvalspecten en uitwisseling van commerciële informatie – Toerekenbaarheid van inbreuk opleverende gedraging – Beoordelingsbevoegdheid van Commissie – Vermenigvuldigingscoëfficiënt ter afschrikking – Gelijke behandeling

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-501/11 P – Schindler Holding e.a. / Commissie – persbericht – arrest

Hogere voorziening – Mededingingsregelingen – Markt van installatie en onderhoud van liften en roltrappen – Aansprakelijkheid van moedermaatschappij voor door haar dochteronderneming begane inbreuken op kartelrecht – Houdstermaatschappij – Intern nalevingsprogramma van onderneming („compliance-programma”) – Grondrechten –

Beginselen van rechtsstaat in kader van vaststelling van opgelegde geldboeten – Scheiding van machten, legaliteitsbeginsel, verbod van terugwerkende kracht, vertrouwensbeginsel en beginsel van schuldaansprakelijkheid – Verordening (EG) nr. 1/2003 – Artikel 23, lid 2 – Geldigheid – Wettigheid van richtsnoeren van Commissie van 1998

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-444/11 P – Team Relocations e.a. / Commissie – persbericht – arrest

Appeals – Competition – Agreements, decisions and concerted practices – Article 81 EC and Article 53 of the EEA Agreement – International removal services market in Belgium – Direct and indirect price-fixing, market-sharing and manipulation of the procedures for the submission of tenders – Single and continuous infringement – Imputability – Guidelines on the method of setting fines (2006) – Value of sales – Concept – Proportion – Additional amount – Mitigating circumstances – Obligation to state reasons – Imputability to the parent company of the infringement – Regulation (EC) No 1/2003 – Article 23(2) – Ceiling of 10% of turnover – Proportionality

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-429/11 P – Gosselin Group / Commissie – **Nederlandse zaak – persbericht – arrest**

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-439/11 P – Ziegler / Commissie – **Nederlandse zaak – persbericht – arrest**

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-440/11 P – Commissie / Stichting Administratiekantoor Portielje – **Nederlandse zaak – persbericht – arrest**

ARREST – 4 juli 2013 – Zaak C-287/11 P – Commissie / Aalberts Industries e.a.– **Nederlandse zaak – persbericht – arrest**

Hogere voorziening – Mededinging – Mededingingsregelingen – Artikel 81 EG en artikel 53 EER-Overeenkomst – Markt van internationale verhuisdiensten in België – Rechtstreekse en indirecte vaststelling van prijzen, verdeling van markt en manipulatie van procedures van indiening van offertes – Toerekenbaarheid van inbreuk opleverend gedrag aan entiteit die zeggenschap heeft over aandelen – Begrip 'onderneming' – Vermoeden van daadwerkelijke uitoefening van beslissende invloed – Mededingingsbeperking naar strekking – Richtsnoeren betreffende ongunstige beïnvloeding van handel tussen lidstaten – Richtsnoeren voor berekening van geldboeten (2006) – Verzachtende omstandigheden

Het Hof wijst de hogere voorzieningen af die vijf vennootschappen hadden ingesteld tegen de arresten waarbij het Gerecht de geldboeten had bevestigd die hun voor hun deelneming aan een kartel op de markt van internationale verhuizingen waren opgelegd. Bovendien bevestigt het Hof de aan Portielje opgelegde geldboete, die door het Gerecht nietig was verklaard.

MEDIA

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-234/12 – Sky Italia – persbericht – arrest

Televisieomroep – Richtlijn 2010/13/EU – Artikelen 4, lid 1, en 23, lid 1 – Reclamespots – Nationale voorschriften die voor betaalzenders kortere maximumzendtijd voor reclame vastleggen dan voor vrij toegankelijke zenders – Gelijke behandeling – Vrij verrichten van diensten

MILIEU

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-515/11 – Deutsche Umwelthilfe – arrest

Toegang van publiek tot milieu-informatie – Richtlijn 2003/4/EG – Bevoegdheid van lidstaten om organen die optreden in wetgevende hoedanigheid uit te sluiten van begrip 'overheidsinstantie' als bedoeld in deze richtlijn – Grenzen

PENSIOENRECHTEN

ARREST – 4 juli 2013 – Zaak C-233/12 – Gardella – arrest

Overdracht van in andere lidstaat verworven pensioenrechten – Artikelen 45 VWEU en 48 VWEU – Nationale regeling die niet voorziet in recht van overdracht aan in andere lidstaat gevestigde internationale organisatie van kapitaal dat overeenkomt met pensioenpremies die aan nationaal socialezekerheidsorgaan zijn gestort – Samentellingsregel

PREJUDICIELE PROCEDURE

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-136/12 – Consiglio Nazionale dei Geologi – arrest

Artikel 267, derde alinea, VWEU – Omvang van verplichting van rechters in laatste aanleg tot verwijzing – Artikel 101 VWEU – Gedragscode van beroepsorde houdende verbod van toepassing van tarieven die niet met waardigheid van beroep in overeenstemming zijn

Hof: Artikel 267, derde alinea, VWEU moet aldus worden uitgelegd dat alleen aan de verwijzende rechter de bevoegdheid toekomt om de voor de oplossing van het geschil door hem relevant geachte prejudiciële vragen over de uitlegging van het Unierecht te bepalen en te formuleren. Nationale regels die tot gevolg zouden hebben dat aan die bevoegdheid afbreuk wordt gedaan, moeten buiten toepassing blijven.

Regels als die welke zijn opgenomen in de gedragscode voor de uitoefening van het beroep van geoloog in Italië, door de Consiglio nazionale dei geologi goedgekeurd op 19 december 2006 en voor het laatst gewijzigd op 24 maart 2010, die – naast in de kwaliteit en de omvang van de dienstverlening – in de waardigheid van het beroep als criterium voor de vaststelling van de honoraria van de geologen voorzien, vormen een besluit van een ondernemersvereniging in de zin van artikel 101, lid 1, VWEU dat tot gevolg kan hebben de mededinging binnen de interne markt te beperken. Het staat aan de verwijzende rechter om met inachtneming van de algehele context waarbinnen die code zijn werking ontplooit, waaronder het nationale rechtskader in zijn geheel en de praktische toepassing van genoemde code door de nationale orde van geologen, te beoordelen of zich in casu een dergelijk gevolg heeft voorgedaan. Deze rechter dient ook na te gaan of, in het licht van alle gegevens waarover hij beschikt, de regels in diezelfde code, met name voor zover zij de waardigheid van het beroep als criterium hanteren, kunnen worden geacht noodzakelijk te zijn voor de verwezenlijking van de legitieme doelstelling in verband met de garanties voor de gebruikers van de diensten van de geologen.

RUIMTE VAN VRIJHEID, VEILIGHEID EN RECHTVAARDIGHEID

CONCLUSIE – 18 juli 2013 – Zaak C-60/12 – Baláz – **Grote Kamer** – **conclusie**

Politiële en justitiële samenwerking in strafzaken – Kaderbesluit 2005/214/JBZ inzake toepassing van beginsel van wederzijdse erkenning op geldelijke sancties – ‘Gelegenheid om zaak te doen behandelen door met name in strafzaken bevoegde rechter’

A-G: Het begrip „een met name in strafzaken bevoegde rechter” in artikel 1, sub a-iii, van het kaderbesluit is een autonoom Unierechtelijk begrip.

Artikel 1, sub a-iii, van het kaderbesluit moet aldus worden uitgelegd dat „een met name in strafzaken bevoegde rechter” een rechterlijke instantie is waarvoor de betrokkene bij de behandeling van zijn zaak de door artikel 6, leden 1, 2 en 3, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens gewaarborgde rechten kan doen gelden.

De „gelegenheid de zaak te doen behandelen” is ook voorhanden wanneer de betrokkene eerst een bestuurlijke procedure moet uitputten, op voorwaarde dat de toegang tot de rechter niet afhankelijk is van voorwaarden die deze toegang onmogelijk of uitermate moeilijk maken. De rechter die de zaak behandelt, moet over volledige rechtsmacht beschikken om zowel over de feiten als ten aanzien van het recht uitspraak te doen. Artikel 1, sub a-iii, van het kaderbesluit verzet zich niet ertegen dat een door een bestuurlijke autoriteit gegeven beslissing houdende een geldelijke sanctie onherroepelijk wordt vóór de rechterlijke behandeling van de zaak.

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-147/12 – ÖFAB – arrest

Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening (EG) nr. 44/2001 – Bevoegde gerecht – Bijzondere bevoegdheden ‚ten aanzien van verbintenissen uit overeenkomst’ en ‚ten aanzien van verbintenissen uit onrechtmatige daad’

CONCLUSIE – 18 juli 2013 – Zaak C-218/12 – Emrek – conclusie

Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Rechterlijke bevoegdheid in burgerlijke en handelszaken – Verordening nr. 44/2001 – Consumentenovereenkomsten – Artikel 15, lid 1, sub c – Op een andere lidstaat gerichte activiteit – Vereiste van causaal verband met de activiteiten van de ondernemer die zijn gericht op de lidstaat waar de consument woonplaats heeft – Gekwalificeerde aanwijzing – Agglomeratie

SOCIALE POLITIEK

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-426/11 – Alemo-Herron e.a. – arrest

Overgang van ondernemingen – Richtlijn 2001/23/EG – Behoud van rechten van werknemers – Collectieve overeenkomst die op tijdstip van overgang van toepassing is op vervreemder en werknemer

STAATSSTEUN

ARREST – 18 juli 2013 – Zaak C-6/12 – P – arrest

Staatssteun – Artikelen 107 VWEU en 108 VWEU – Voorwaarde van ‚selectiviteit’ – Verordening (EG) nr. 659/1999 – Artikel 1, sub b-i – Bestaande steun – Nationale regeling inzake vennootschapsbelasting – Verliesverrekening – Niet-afrekbaarheid bij verandering van eigenaar – Machtiging voor afwijkingen – Beoordelingsbevoegdheid van belastingadministratie

CONCLUSIE – 18 juli 2013 – Zaak C-272/12 P – Grote Kamer – Commissie / Ierland e.a. – conclusie

Hogere voorziening – Staatssteun – Toerekenbaarheid van betwiste maatregel – Accijnsvrijstelling – Minerale oliën – Verband tussen fiscale harmonisatie en toezicht op staatssteun – Rechtszekerheidsbeginsel – Vermoeden van wettigheid

CONCLUSIE – 11 juli 2013 – Zaak C-262/12 – Vent De Colère e.a. – persbericht – conclusie

Staatssteun – Artikel 107, lid 1, VWEU – Begrip maatregel van de staat of met staatsmiddelen bekostigd – Windenergie – Afnameverplichting voor hogere prijs dan marktprijs – Volledige compensatie – Zogenoemde ‚Preussen Elektra’ rechtspraak – Door eindverbruikers van elektriciteit verschuldigde bijdragen

Volgens advocaat-generaal Jääskinen valt het Franse stelsel ter financiering van de verplichting om met windturbines opgewekte stroom af te nemen onder het begrip ‚maatregel van de staat of met staatsmiddelen bekostigd”. De bijdrage ter financiering van de verplichting om windenergie tegen een prijs boven de marktprijs af te nemen wordt namelijk van alle stroomverbruikers in Frankrijk geheven.

STUDIEFINANCIERING

ARREST – 18 juli 2013 – Gevoegde zaken C-523/11 + C-585/11 – Prinz Seeberger – persbericht – arrest

Burgerschap van Unie – Artikelen 20 VWEU en 21 VWEU – Recht van vrij verkeer en verblijf – Studiefinanciering toegekend aan onderdaan van lidstaat voor opleiding in andere lidstaat – Verplichting om vóór aanvang van opleiding minstens drie jaar in lidstaat van herkomst te hebben verbleven

Hof: De artikelen 20 VWEU en 21 VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan een regeling van een lidstaat op grond waarvan studiefinanciering voor een

opleiding in een andere lidstaat slechts voor een periode van meer dan één jaar kan worden toegekend indien is voldaan aan een als enig criterium gestelde voorwaarde, als bepaald in § 16, lid 3, van het Bundesgesetz über individuelle Förderung der Ausbildung (Bundesausbildungsförderungsgesetz) (federale wet studiefinanciering), zoals gewijzigd op 1 januari 2008 bij de tweeëntwintigste wet tot wijziging van de federale wet studiefinanciering, dat de aanvrager gedurende minstens drie jaar voordat hij zijn opleiding begint zijn vaste woonplaats in de zin van deze wet op het nationale grondgebied heeft gehad.

VERVOER

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-412/11 EN Zaak C-545/10 EN Zaak C-627/10 – Commissie / Luxemburg – persbericht – arrest

Niet-nakoming – Vervoer – Richtlijn 91/440/EEG – Ontwikkeling van spoorwegen in Gemeenschap – Richtlijn 2001/14/EG – Toewijzing van spoorweginfrastructuurcapaciteit – Artikel 6, lid 3, en bijlage II van richtlijn 91/440 – Artikel 14, lid 2, van richtlijn 2001/14 – Infrastructuurbeheerder – Betrokkenheid bij opstelling van dienstregeling – Beheer van spoorwegverkeer – Artikel 6, leden 2 tot en met 5, van richtlijn 2001/14 – Ontbreken van stimulansen voor infrastructuurbeheerders om kosten van verschaffing van infrastructuur evenals hoogte van toegangsrechten te verminderen – Artikelen 7, lid 3, en 8, lid 1, van richtlijn 2001/14 – Rechtstreeks uit exploitatie van dienst voortvloeiende kosten – Artikel 11 van richtlijn 2001/14 – Prestatieregeling

VERZEKERINGEN

LEVENSVERZEKERINGEN

CONCLUSIE – 11 juli 2013 – Zaak C-209/12 – Endress – conclusie

Levensverzekering – Opzeggingsrecht – Opzegtermijn – Begin en looptijd – Informatieverstrekking

MOTORRIJTUIGEN

ARREST – 11 juli 2013 – Zaak C-409/11 – Csonka e.a. – arrest

Deelneming aan verkeer van motorrijtuigen – Verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid – Richtlijn 72/166/EEG – Artikel 3, lid 1 – Richtlijn 84/5/EEG – Artikel 1, lid 4, eerste alinea – Insolventie van verzekeraar – Geen vergoeding door schadevergoedingsorgaan

CONCLUSIE – 11 juli 2013 – Gevogede zaken C-22/12 + C-277/12 – Haasová + Drozdovs – conclusie

Harmonisatie van wetgevingen – Verplichte verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe het gebruik van motorrijtuigen aanleiding kan geven – Door deze verzekering gedekte schade – Richtlijn 72/166/EEG – Artikel 3, lid 1 – Richtlijn 84/5/EEG – Artikel 1, leden 1 en 2 – Richtlijn 90/232/EEG – Artikel 1 – Begrip 'lichamelijk letsel' – Inbegrip van immateriële schade – Vergoeding van immateriële schade veroorzaakt door het overlijden van een naaste ten gevolge van een verkeersongeval – Minimumdekkingen

VREEMDELINGEN

ASIELPROCEDURES

CONCLUSIE – 18 juli 2013 – Zaak C-285/12 – Diakite – conclusie (FR)

Een Europese richtlijn die minimumnormen instelt voor het toekennen van een vluchtelingenstatus bepaalt dat aan een persoon een zogenaamde subsidiaire beschermingsstatus kan worden toegekend indien in zijn of haar land van herkomst sprake is van een 'binnenlands gewapend conflict'. De heer Diakite, een Guinees staatsburger die in België subsidiaire bescherming heeft aangevraagd, stelt dat de uitleg van het begrip 'binnenlands gewapend conflict' aan de hand van de definitie in de Geneefse Conventies te beperkt is. De Belgische Raad van State vraagt het Hof nu of dit begrip een autonome uitleg binnen het Europees recht toekomt, en zo ja, welke criteria dan relevant zijn voor het beantwoorden van de vraag of er sprake is van een dergelijk conflict.

CONCLUSIE – 11 juli 2013 – Gevoegde zaken C-199/12 + C-200/12 + C-201/12 – X + Y + Z – Nederlandse zaak – persbericht – conclusie

Richtlijn 2004/83/EG – Voorwaarden voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als vluchteling – Begrip ‚vervolgning’ – Seksuele gerichtheid

Asielzoekers die stellen wegens hun homoseksuele gerichtheid te worden vervolgd kunnen volgens advocaat-generaal Sharpston een „specifieke sociale groep” naar EU vluchtelingenrecht vormen. Hoewel de strafbaarstelling van homoseksuele activiteiten in het land van herkomst niet noodzakelijkerwijs een daad van vervolging vormt, moeten de nationale autoriteiten onderzoeken of een bepaalde asielzoeker gevaar loopt het slachtoffer van dergelijke daden te worden.

CONCLUSIE – 11 juli 2013 – Zaak C-394/12 – Abdullahi – Grote Kamer – conclusie

Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Recht op asiel – Artikel 18 EU-Grondrechtenhandvest – Verordening (EG) nr. 343/2003 – Vaststelling van lidstaat die verantwoordelijk is voor behandeling van asielverzoek – Asielverzoek dat in lidstaat wordt ingediend nadat asielzoeker via achtereenvolgens twee andere lidstaten de Unie is binnengekomen – Gevolgen van overname door lidstaat van tweede binnenkomst – Recht van asielzoeker om zich te verzetten tegen overname door die lidstaat – Omvang van in artikel 19, lid 2, van verordening (EG) nr. 343/2003 bedoelde rechterlijke toetsing – Arrest van 21 december 2011, N.S. e.a. (gevoegde zaken C-411/10 en C-493/10)

ASSOCIATIEOVEREENKOMST TURKIJE

CONCLUSIE – 11 juli 2013 – Zaak C-225/12 – Demir – Nederlandse zaak – conclusie

Associatieovereenkomst EEG-Turkije – Vrij verkeer van werknemers – Standstillverplichting van artikel 13 van besluit nr. 1/80 – Werkingssfeer – Wettelijke regeling van lidstaat die, vóór eerste toelating tot nationaal grondgebied, bezit vereist van machtiging tot voorlopig verblijf

De heer Demir heeft de Turkse nationaliteit. Hij is in 1990 Nederland binnengekomen en in 1991 het land uitgezet wegens illegaal verblijf. Hij is hierna teruggekeerd en heeft in 1993 een verblijfsvergunning gekregen voor verblijf bij een Nederlandse echtgenote. Het huwelijk is in 1995 gestrand en de aanvraag voor een verblijfsvergunning voor voortgezet verblijf is toen afgewezen. Diverse daarop volgende aanvragen zijn afgewezen. De laatste aanvraag betrof een aanvraag om voor bepaalde tijd arbeid te verrichten als zelfstandige. Het beroep van Demir op deze afwijzing is gegrond verklaard door de rechtbank en vervolgens bevestigd door de Raad van State. De Raad heeft het Hof vragen gesteld over de uitlegging van besluit 1/80 betreffende de associatie tussen de EU en Turkije in verband met het eerste, illegale verblijf van Demir in Nederland.

A-G: Artikel 13 van besluit nr. 1/80 van de Associatieraad van 19 september 1980 betreffende de ontwikkeling van de Associatie moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling van toepassing is op krachtens nationaal recht geldende materiële en/of formele voorwaarden voor de eerste toelating, zoals de voorwaarde die in het hoofdgeding aan de orde is, die betrekking heeft op het bezit van een machtiging tot voorlopig verblijf.

In omstandigheden als die in het hoofdgeding is het criterium van legaal verblijf in artikel 13 van besluit nr. 1/80 niet relevant voor de vraag of een Turks onderdaan zich al dan niet op die bepaling kan beroepen.”

3. PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN

VRAGEN UIT NEDERLAND

(Deze rubriek bevat prejudiciële verwijzingen van Nederlandse rechters van de afgelopen maand aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg.)

TIP: ZOEKEN NAAR PREJUDICIËLE VRAGEN

Alle prejudiciële verwijzingen (dus ook die van rechters uit andere lidstaten) worden opgenomen in de databank "Verwijzingsuitspraken (Bistro)". Daarin kan o.a. gezocht worden op onderwerp en EU-regelgeving. Op die manier is eenvoudig na te gaan of over de geldigheid of uitleg van een bepaalde regel van EU-recht mogelijk al prejudiciële vragen zijn gesteld en/of nog aanhangig zijn. De beantwoording van de vragen door het HvJEU wordt ook opgenomen in de databank. Bij een Nederlandse prejudiciële verwijzing wordt ook de einduitspraak van de Nederlandse rechter verwerkt in de databank.

De databank is te raadplegen via Porta Iuris ('Jurisprudentie' → 'uitgebreid zoeken' → 'databanken' → 'Europees recht' → 'verwijzingsuitspraken (Bistro)'. In de weekoverzichten op Porta Iuris staan de nieuw ingevoerde prejudiciële verwijzingen

Nota bene: Porta Iuris is alleen beschikbaar voor medewerkers van de Rechtspraak. Prejudiciële verwijzingen zijn ook toegankelijk op de website van HvJEU bij Info Curia.

BEWARING VAN VREEMDELINGEN

Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, 5 juli 2013, ECLI 2013:239

Prejudiciële vragen over de schending van het verdedigingsbeginsel bij verlenging van bewaringsmaatregelen van vreemdelingen en de gevolgen daarvan [C-383/13, spoedprocedure]

Vreemdelingen – verdedigingsbeginsel – verlenging bewaringsmaatregelen - Handvest grondrechten (artikel 41)- richtlijn 2008/115/EG

Twee vreemdelingen hebben beroep ingesteld tegen de verlengingsbesluiten van hun bewaring. De rechtbank heeft de beroepen ongegrond verklaard. De vreemdelingen gaan nu in hoger beroep. Ze voeren aan dat zij niet op de hoogte zijn gesteld van de verlenging of

niet in de gelegenheid zijn gesteld om een zienswijze te geven en dat daarmee het verdedigingsbeginsel (artikel 41 Handvest grondrechten EU) is geschonden.

De RvS stelt de volgende prejudiciële vragen:

1. Brengt schending door het nationale bestuursorgaan van het algemene beginsel van de eerbiediging van de rechten van de verdediging, dat ook tot uitdrukking is gebracht in artikel 41, tweede lid, van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie, bij (de totstandkoming van) een verlengingsbesluit als bedoeld in artikel 15, zesde lid, van Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven, zonder meer en in alle gevallen met zich dat de bewaring moet worden opgeheven?

2. Laat dit algemene beginsel van de eerbiediging van de rechten van de verdediging ruimte voor een belangenafweging, waarbij naast de ernst van de schending van dit beginsel en de daardoor geschonden belangen van de vreemdeling, tevens rekening wordt gehouden met de door de verlenging van de bewaring gediende belangen van de lidstaat?

RESTITUTIE- EN CERTIFICATENVERORDENING

College van Beroep voor het Bedrijfsleven, 4 juli 2013, AWB 11/780, ECLI 2013:37

Landbouw – uitvoerrestituties – geldigheidsduur uitvoercertificaat - verordening (EG) nr. 1234/2007 – verordening (EG) nr. 376/2008 (certificatenverordening)- verordening (EG) nr. 382/2008

Appellant heeft op 15 oktober 2009 een certificaat voor de uitvoer van 248 vaarzen naar Rusland aangevraagd en de daarvoor vereiste zekerheid gesteld. Appellante zegt te beschikken over een telefonisch afgegeven certificaat op 19 oktober 2009 en beroept zich op het vertrouwensbeginsel. De uitvoer heeft plaatsgevonden op 20 oktober 2009. Volgens appellant heeft de uitvoer daarom plaatsgevonden binnen de geldigheidsduur van het certificaat. Verweerder is het daar niet mee eens omdat het certificaat pas feitelijk is afgegeven op 21 oktober 2009. Het is niet toegestaan een certificaat te gebruiken voordat het certificaat is toegewezen.

De vragen van het CBB komen voort uit het feit dat de Restitutieverordening en de Certificatenverordening een ander doel en strekking hebben en dat er daarom ruimte is voor twijfel omtrent de juiste uitleg van het EU-recht en het recht op restitutie in dit geval.

Het CBB stelt de volgende prejudiciële vragen:

1. Verzet het hier toepasselijke Europese regelgevende kader zich in een geval als hier aan de orde tegen;

a. uitbetaling van de gevraagde restitutie?

b. vrijgave van de in het kader van de certificaataanvraag gestelde zekerheid?

2. Indien één of beide vragen bevestigend wordt of worden beantwoord, verzet datzelfde kader zich dan tegen regularisatie achteraf, in die voege dat alsnog op het certificaat kan worden afgeschreven en op basis daarvan alsnog tot uitbetaling van de restitutie, c.q. vrijgave van de gestelde zekerheid, kan worden overgegaan?

3. Indien ook vraag 2 bevestigend wordt beantwoord, is datzelfde kader dan ongeldig voor zover er niet in wordt voorzien om in een geval als het onderhavige waarin één dag te vroeg is gebruik gemaakt van een certificaat, restitutie uit te betalen c.q. vrijgave van de gestelde zekerheid te verlenen?

INTELLECTUELE EIGENDOM

Hoge Raad, 12 juli 2013, ECLI 2013:CA0265

Intellectuele eigendom – auteursrecht – Auteursrecht - Openbaarmaking van “canvas transfers” die zijn vervaardigd van in het verkeer gebrachte posters - Uitputting distributierecht - art. 12b Aw – richtlijn 2001/29/EEG (Auteursrechtlijn) – Poortvlietmaatstaf - bewerkingsrecht

Pictoright is een auteursrechtorganisatie die de belangen behartigt van o.a. de (erven van) Picasso, Kandinsky, Matisse, Chagall etc. Allposters biedt via haar website posters en afbeeldingen op canvas (zg. canvas transfers) aan waarop werken zijn afgebeeld van bovengenoemde kunstenaars. Pictoright heeft Allposters gesommeerd het aanbieden van de canvas transfers te staken. Het Hof heeft de vorderingen van Pictoright grotendeels toegewezen. Het Hof oordeelt dat sprake is van een nieuwe openbaarmaking.

Op grond van artikel 12b van de Auteurswet is de verdere verspreiding van een auteursrechtelijk beschermd werk binnen de EU/EER vrij indien dat exemplaar door of met toestemming van de rechthebbenden in de EU/EER in het verkeer is gebracht door eigendomsoverdracht. De vraag of de openbaarmaking van canvas transfers die zijn vervaardigd van in het verkeer gebrachte posters kan vallen onder de uitzondering op het uitsluitend recht tot openbaarmaking van artikel 12b is door het Hof beantwoord aan de hand van HR 19 januari 1979, LJN AC6463 (*Poortvliet*). Als uitgangspunt geldt dat sprake is van een nieuwe openbaarmaking indien het in het verkeer gebrachte exemplaar in een andere vorm onder het publiek wordt verspreid.

Partijen zijn het niet eens over de geldigheid van de Poortvlietdoctrine. Volgens Allposter is de Poortvlietdoctrine niet meer van toepassing omdat de uitputtings- en Openbaarmakingsbegrippen inmiddels Europees zijn geharmoniseerd. Pictoright voert aan dat het bewerkingsrecht nog niet is geharmoniseerd. Bovendien zou een richtlijn conforme uitleg leiden tot dezelfde uitleg als de Poortvlietdoctrine.

De Hoge Raad stelt de volgende prejudiciële vragen:

1. Beheerst art. 4 Auteursrechtlijn het antwoord op de vraag of het distributierecht van de auteursrechthebbende kan worden uitgeoefend ten aanzien van een reproductie van een auteursrechtelijk beschermd werk dat door of met toestemming van de rechthebbende in de EER is verkocht en geleverd, indien deze reproductie nadien een wijziging ten aanzien van de vorm heeft ondergaan en in die vorm opnieuw in het verkeer wordt gebracht?

2a. Indien het antwoord op vraag 1 bevestigend luidt, is dan de omstandigheid dat sprake is van een wijziging als in vraag 1 bedoeld, van betekenis voor het antwoord op de vraag of uitputting als bedoeld in art. 4 lid 2 Auteursrechtlijn wordt verhinderd of doorbroken?

2b. Indien het antwoord op vraag 2(a) bevestigend luidt, welke maatstaven dienen dan te worden aangelegd om van een wijziging ten aanzien van de vorm van de reproductie te spreken die uitputting als bedoeld in art. 4 lid 2 Auteursrechtlijn verhindert of doorbreekt?

2c. Laten die maatstaven ruimte voor de in het nationale recht in Nederland ontwikkelde maatstaf, inhoudende dat van uitputting niet langer sprake is op de enkele grond dat de wederverkoper de reproducties een andere vorm heeft gegeven en ze in die vorm onder het publiek heeft verspreid (HR 19 januari 1979, NJ 1979/412, *Poortvliet*)?

Zie ook: [cassatieblog, Sikke Kingma, 17 juli 2013](#)